आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को
नीति तथा कार्यक्रम

आदरणीय सभाध्यक्षज्यू, नगर सभाका सदस्यज्यूहरु,

जैमिनि नगरपालिकाको यो गरिमामय सातौं नगरसभाको वैठकमा आगामी आ.व. २०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम सम्वोधन गर्न पाउँदा खुशी लागेको छ । यस अवसरमा लोकतन्त्र प्राप्तिको संघर्षमा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने वीर शहिदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । राष्ट्रियता. लोकतन्त्र र जनजीविकाको आन्दोलनमा अगुवाई गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रजहरुको योगदान प्रति उच्च सम्मान सहित स्मरण गर्न चाहन्छु ।

विश्व अहिले कोरोना महामारी कोभिड १९ को विकराल महामारीबाट गुज्रिरहेको छ । यसबाट हाम्रो देश नेपालमा पनि दिनानुदिन संक्रमितहरुको संख्या वढिरहेको अवस्था विद्यमान छ । प्राणघातक यस भाईरसको कारणबाट स्वदेश तथा विदेशमा ज्यान गुमाएका नेपालीहरु प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली र परिवारजन प्रति समवेदना व्यक्त गर्दछु । यस महामारीबाट सजग र सचेत हुंदै एक आपसमा सामाजिक भौतिक दुरी कायम गरी सुरक्षित तवरले जनजीवनलाई चलाउन सम्पूर्ण जैमिनीबासी जनताहरुमा हार्दिक अपिल गर्दछु । यस समयमा हाम्रो ध्यान महामारी रोकथामको दिशातर्फ मोड्नु पर्ने बाध्यात्मक स्थिति सिर्जना भएको छ । महामारी नियन्त्रणका लागि अग्रपंक्तिमा रही काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मी मित्रहरुलाई उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु । साथै सम्पूर्ण वडाध्यक्ष लगायत सदस्य ज्यूहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, सुरक्षा कर्मीहरु, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरु, राजनैतिक दलहरु, नागरिक समाजका अगुवाहरु प्रति धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

नेपालको संविधानले लोकतान्त्रिक मुल्य र मान्यतामा आधारित समाजवाद प्रति प्रतिवद्ध रही सुशासन, विकास र समृद्धिमा आधारित कार्यसूचि निर्धारण गरेको छ । साथै सामन्तवादका अवशेषलाई समाप्त गर्दै सवै प्रकारका विभेद अन्त्य गरी समान आर्थिक अवसर र सामाजिक न्याय मार्फत संवृद्धिको आधार तय गरेको छ । संविधानले प्रत्याभूति गरेका मौलिक हक र राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति र दायित्वमा उल्लेखित प्रावधानहरुलाई सरकारले कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ। नयाँ शासकीय प्रवन्ध र प्रणालीले राष्ट्र निर्माणको लागि शान्ति र स्थायित्वको आधार निर्माण गरेको छ । यो राजनैतिक र नीतिगत अवसरको जगमा उभिएर नागरिकले अनुभूति गर्ने परिवर्तनको लाभांश वर्तमान पुस्ताले नै प्राप्त गर्ने गरी नेपाली जनताको जीवनस्तरमा सुधार गरी विकास र संवृद्धिको मार्ग प्रशस्त गर्नु आजको आवश्यकता रहेको छ ।

स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भए पछिको यो कालखण्डको समय अति महत्वपूर्ण छ । यतिखेर पनि हामीहरुले केही गर्न सकेनौ अथवा राम्रा कामको परिदृश्यलाई थालनी गर्न सकेनौ भने हाम्रो नियतीलाई दोष दिंदै २१ औं शताब्दी अगावै विश्वका धेरै मुलुकहरुले विदाइ गरिसकेको, केही मुलुकहरु विदाइ गर्ने तयारीमा भएको गरीबी, पछौटेपन र विद्रोहको प्रतिक्षामा बसी रहनु वाहेक के हुन सक्छ ? हामीले गर्न बाँकी धेरै छ । गर्नु पर्ने क्षेत्र ब्यापक छ । सुधार गर्नु पर्ने क्षेत्र व्याप्त छ । तर स्थानीय सरकारहरुमा श्रोत र साधनको कमी छ । हाम्रा जस्ता नयाँ नगर पालिकाहरुको परिस्थिति झनै फरक छ । विशेष परिस्थितिमा गाउँले परिवेशमा बनेको नगरपालिका छ । अनुदान पनि थोरै प्राप्त हुन्छ । भौगोलिक विकटता त्यत्तिकैछ । कुनै वडाहरु त हिडेर भ्याउन पनि नसकिने छन । तर यसो भनेर पछाडि वसिरहने अवसर हामीलाई छैन । नगरपालिकाको स्तरमा हुने व्यय भारलाई पनि हामीले नथेगेर सुख छैन । हामी आम नगरबासी आफै कम खर्चिलो बन्दै विकास निर्माणलाई आफ्नो घरको काम सम्झेर सम्पन्न गर्नुपर्दछ । यहि स्रोत साधनको परिचालनवाट अन्तरराष्ट्रिय प्रतिवद्धता अनुरुप वि.सं. २०८७ सम्ममा दिगो विकास लक्षहरु हासिल गर्नु पर्नेछ ।

सही उपभोक्ता मोडेलमा धेरै कामहरु हामी आफै लागेर पुरा गर्न सक्यौ भने मात्र सीमित साधन श्रोतमा संवृद्धिको यात्रा थालनी हुन सक्दछ, अन्यथा गलत प्रवृतिको विकास हुदै जाने, श्रोत र साधनको दुरुपयोग हुदै जाने, गरीबी, पछौटेपन जहाँको तही रही रहने अवस्था सृजना हुन सक्दछ । यसैले सवै कमजोरीहरुलाई निराकरण गर्दै सवै

जात, जाती, वर्ग, लिंग, क्षेत्र समुदायहरुलाई शसक्त र विकसित बनाउदै प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम सार्थक बनाउने तर्फ हामी सवैको ध्यान जानु अपरिहार्य छ । यस नीति तथा कार्यक्रमका सफलता र असफलता पनि यसैमा निर्भर रहेको छ । यस परिवेशमा सिमित श्रोत, साधन र जनताका असिमित विकास प्रतिको चाहनालाई समायोजन गर्दै यो नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

अध्यक्ष महोदय,

हामी जनप्रतिनिधिहरुले हाम्रो कार्यकाल ३ वर्ष व्यतित गरिसकेका छौं । यो अवधिमा हामीलाई प्राप्त श्रोत र साधनलाई जनताको आवश्यकता र हित अनुकुल हुने गरी सेवा पुऱ्याउने प्रयास गरिरहेका छौं । सवै वडा केन्द्रमा निरन्तर चल्न सक्ने सडक निर्माण, स्थानीय कृषि उत्पादनमा बृद्धि र बजारीकरण, गुणस्तरीय र सुलभ शिक्षाको अवसर, सहज र भरपर्दो स्वास्थ्य सेवाको पहुंच, स्वच्छ खानेपानी र सरसफाई युक्त टोलवस्ती, कला संस्कृतिको संरक्षण, पर्यटन क्षेत्रको विकास, रोजगारीका अवसरहरुको सृजना, वातावरण संरक्षण, सुशासन र संस्थागत विकास जस्ता क्षेत्रहरुमा शुरु गरिएका प्रयासहरु हाम्रा प्राथमिकताका प्रमुख क्षेत्र हुन ।

हामीले यस अवधि सम्ममा प्राप्त गरेका उपलब्धि, थालिएका प्रयास, महत्वपूर्ण सिकाई राजनैतिकदलका अग्रजहरु, बुद्धिजीवि, समाजसेवी, नागरिक समाजबाट प्राप्त सुझावलाई मनन गरिनुका अतिरिक्त यस नगरपालिकालाई आगामी आ.व. २०७७/०७८ मा संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट विभिन्न शिर्षकमा प्राप्त हुने रकम, र नगरपालिकाको आन्तरिक आय समेतलाई मध्येनजर गरी आगामी आर्थिक वर्षमा नगरपालिकाबाट सम्पादन गरिने सवै प्रकारका योजना तथा कार्यक्रमहरु अगाडि वढाउने लक्ष्यका साथ यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ । प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रममा नियमित गर्नुपर्ने सवै क्रियाकलापहरुलाई परिस्कृत रुपमा निरन्तरता दिनुका साथै केही नयाँ नीति र कार्यक्रमहरु समेत समावेश गरिएको छ । पुरा गर्नुपर्ने तर पुरा नभएर निरन्तर चलिरहने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ ।

अध्यक्ष महोदय,

अव म विषयगत क्षेत्रका नीति र कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

विषयगत क्षेत्रका नीति र कार्यक्रमहरु

१. आर्थिक विकास

क.कृषि तथा पशुसेवा

नेपालको कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा लगभग २८ प्रतिशत कृषि क्षेत्रको योगदान रहेको छ । देशको कुल जनसंख्याको ६५.६ प्रतिशत कृषि पेशामा आधारित छन् । आर्थिक विकासको प्रमुख आधार नै कृषि तथा पशु पालन हो । जैमिनि नगरपालिकाको आर्थिक विकासको मुख्य मेरुदण्डको रुपमा पनि कृषि तथा पशु पालनलाई लिईएको छ । यस क्षेत्रको विकासको लागि गत वर्ष देखिनै सुरु गरिएका **कृषिवाट सम्वृद्धि तथा कृषिवाट गरिबी निवारण** जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ । कृषि र पशु सेवाका लागि **एक वडा एक प्राविधिक** कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी वनाइनेछ । एक गाँउ एक उत्पादनका लागि **पकेट तथा ब्लक कार्यक्रम**लाई प्रदेश सरकारको सहयोगमा संचालन गरिनेछ । **कफि, कागती, सुन्तला, अलैंची र मह** खरिद तथा ब्यवस्थापन कार्यक्रमको क्षेत्र विस्तार गरी **लसुन, प्याज, अदुवा, वेसार र टिमुर**लाई समेट्ने गरी कार्यपालिकावाट कार्यबिधि परिमार्जन गरिनेछ । यस वर्ष **नगर प्रमुख पशु परियोजना र नगर प्रमुख कृषि परियोजना** हरु **सिभिल कृषि पल्टन** मार्फत संचालन गरिनेछ । यसमा नगरपालिकाले लागतको ६० प्रतिशत सम्म अनुदान दिने गरी कृषि तथा पशुका **नमुना फार्महरु** सञ्चालन हुनेछन । वेसहारा महिला पुरुषलाई जिविकोपार्जनमा टेवा दिनका लागि छोराछोरी वा सासुससुराको सेवालाई निरन्तरता दिएका, श्रीमान वा श्रीमती सँग सम्बन्ध विच्छेद भएका

वा श्रीमान वा श्रीमतीले अर्को विवाह गरेर अवहेलित हुन पुगेका या कुनै कारणले एक्लो भएका, राज्यवाट कुनै किसिमको भत्ता वा सुविधा नपाएका विपन्न महिला र पुरुषहरुका लागि कृषिसँग आवद्ध गरेर जीविकोपार्जनका लागि पूँजी उत्पादन गर्ने शर्तमा **वेसहारा महिला पुरुष तथा एक्लो महिला विशेष आर्थिक अनुदान कार्यक्रम** संचालन गरिनेछ । **माटो परीक्षण**का लागि ल्याबको ब्यवस्था गरी माटो परीक्षणलाई अभियानको रुपमा संचालन गरिनेछ । खेतियोग्य जग्गा बाँझो राख्नेलाई थप कर लगाउने नीति लिइनेछ । एक वर्ष बाँझो रहेको कसैको जग्गा कमाउन अर्कोले निवेदन दिएमा व्यक्तिको जग्गाको स्वामित्व यथावत रहने गरी नगरपालिका आफैले बाँझो जग्गा निश्चित समयका लागि कमाउन दिने नीति लिइनेछ । कृषि, पशु र पर्यटन विकास क्षेत्रमा प्राबिधिक विषयमा स्नातक गरेका युवाहरुले कम्तिमा ५ जनालाई रोजगारी दिने गरी कुनै व्यवसाय सञ्चालन गरेमा कार्यविधि वनाई नगद अनुदान दिने निति लिइने छ ।

कृषि तथा पशु जन्यपदार्थ उत्पादन गर्ने कृषकका लागि विक्रीमा आधारित अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गरी कृषकलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्वन गरिनेछ । मागमा आधारित कार्यक्रमलाई प्रथामिकता दिईने छ । कृषि क्षेत्रको विकासका लागि कृषक वर्गिकरण तथा परिचयपत्र व्यवस्थापन, नविनतम प्रविधि प्रयोग तथा सिप हस्तान्तरणको लागि तालिम तथा भ्रमण, उन्नत विऊ, मल, पशुपंक्षिको औषधि, खोप, पशु आहारा व्यवस्थापन, कृषि औजार तथा उत्पादन सामाग्री वितरण, वालि उपचार केन्द्र स्थापना, मौरी व्यवसाय तथा माछा व्यवसायको पुर्वाधार निर्माण जस्ता कार्यक्रमहरुको समुचित व्यवस्था गरिने छ । कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रको उत्पादन लागत कम गर्न गैह्र सरकारी क्षेत्रको वजेटलाई समेत एकिकृत ढंगवाट परिचालन गरी उत्पादनमा जोड दिने नीति लिइने छ । कृषि र पशुजन्य पदार्थवाट आत्मनिर्भर वन्दै आयात प्रतिस्थापन घटाउने र आय स्तरमा वृद्धि गर्ने नीति लिईने छ । कृषि तथा पशुजन्य पदार्थको वजार व्यवस्थापनका लागि आवस्यक पहल गरिनेछ । मासु तथा दुग्ध उत्पादनको वजार ब्यवस्थापन गरिनेछ । चिस्यान केन्द्र व्यवस्थापनको लागि सहयोगको नीति लिईने छ । डालेघाँस, भुईं घाँस, फलफुल नर्सरी तथा विरुवा व्यवस्थापन, साना सिंचाई व्यवस्थापन, कृषि तथा पशु विमा कार्यक्रम र कोल्ड स्टोर स्थापना तथा व्यवस्थापनको नीति लिईने छ । पशुको नस्ल सुधारमा जोड दिईने छ । यस्ता कार्यक्रहरुमा प्रदेश सरकार सँग सहकार्य गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । कृषि ज्ञान केन्द्र र पशु बिज्ञ केन्द्रबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरुमा सहकार्य समन्वय र प्रभाबकारी अनुगमन गर्ने नीति लिइनेछ । कृषि तथा पशुपंक्षिको तत्थ्यांक अद्यावधिक गर्दै आधुनिक कृषि तथा पशुपालन व्यवसायलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन ल्याउने नीति लिईने छ । सम्पुर्ण कृषि तथा पशु पालन सम्बन्धि संचालित कार्यक्रमहरुको अनुगमन तथा मुल्यांकन गरी उत्कृष्ट कृषकलाई सम्मान गर्ने नीति लिईने छ । कृषकलाई शुलभ दरमा ऋण उपलब्ध गराउन नगरपालिका जमानी वसी बैंकबाट कृषि ऋणको ब्यवस्था मिलाउन पहल गरिनेछ ।

ख. संस्कृति सम्बर्धन एवं पर्यटन विकास

हरेक समाज आफ्नै परिवेशको संस्कृतिमा हुर्किरहेको हुन्छ । जैमिनी नगरपालिका क्षेत्रभित्र पनि आफ्नै प्रकारका विविध मूर्त तथा अमूर्त कला तथा संस्कृति छन । यस नगरपालिका पर्यटकीय दृष्टिले सुन्दर छ । प्रसिद्ध जैमिनीधाम, थनथापीमाई भगवति मन्दिर, गाजाको दह, हाडिकोट क्षेत्र, गणेशस्थान, हात्तिढुंगा, गाजाको दह क्षेत्र, कमल जैसी मन्दिर, राधाकृष्ण मन्दिर, पुरानो गाउँ क्षेत्र, शालिग्राम संरक्षित क्षेत्र गाईथुने, देवी मन्दिर चोखेक, सति मन्दिर जैदी जस्ता आस्थाका प्रसिद्ध धरोहरहरु एवं कालापातल राङखानी लगायतका नगरक्षेत्रका विभिन्न स्थानमा रहेका खानी निर्मित सुरुङहरु जस्ता ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रको संरक्षण र सम्बर्धनमा विशेष ध्यान दिइनेछ । यस प्रकारका कला र संस्कृतिको क्षेत्रलाई खोज, अनुसन्धान, संरक्षण र विकास गर्दै लग्नु नगरको दायित्व हो भन्ने प्रतिवद्धताका साथ संस्कृतिको पूर्ण संरक्षण गरी त्यसको मूर्त पहिचान गराउन संग्राहलय स्थापनाका लागि समेत जैमिनी नगरले लक्ष्य राखेको छ । नगर क्षेत्रमा स्थापित एवं प्रदेश स्तरमा समेत पहिचान बनाउन सफल भजन समूहहरु तथा जैमिनी मेला, माघे संक्रान्ती मेला, गाजादह मेला, वैठकुण्ठ चर्तुदर्शी मेला लगायतका संस्कृतिलाई थप व्यवस्थित एवं प्रोत्साहन गर्ने नीति अंगिकार गरिनेछ ।

आन्तरिक एवं वाह्य पर्यटकलाई आकर्षण गरी समाजको आर्थिक स्तरमा टेवाका साथ पर्यटकलाई पर्यटन गर्न योग्य भूमिका रुपमा अझै व्यवस्थित गर्न स्थापित होमस्टेहरुलाई परिष्कृत एवं पहुंच योग्य बनाउन जैमिनी नगरपालिकाले समन्वयात्मक प्रयास निरन्तर राख्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

ग. उद्योग तथा बाणिज्य

उद्योग क्षेत्र आर्थिक विकासको प्रमुख आधार स्तम्भ हो । औद्योगिकीकरणले मुलुकको आर्थिक उन्नतिमा सहयोग पुऱ्याउदछ । ग्रामीण परिवेशमा बनेको नयाँ नगरपालिका हुनाले यस क्षेत्रमा उल्लेख्य उद्योगहरु संचालनमा रहेका छैनन । स्थानीय श्रोत, साधन र सीपबाट स्थापना भएका र हुने घरेलु तथा साना उद्योगहरुलाई नगरपालिकाले संरक्षण गरी उत्पादनलाई बजारीकरणमा सहयोग गर्ने नीति लिएको छ । बजारलाई व्यवस्थित गर्न, कालो वजारी नियन्त्रण गर्न, गुणस्तरीय खाद्य वस्तुको सुनिश्चितता प्रदान गर्न, आपूर्ति र भण्डारणको व्यवस्था मिलाउन चेम्बर अफ कर्मश, बजार व्यवस्थापन समिति, उपभोक्ता मन्च, जिल्ला प्रशासन कार्यालय र सुरक्षा निकायसँग आवश्यक समन्वय गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । कालिगण्डकी कोरिडोर क्षेत्रका मुख्य स्थानहरुमा उद्योग तथा पेशा व्यवसाय सन्चालनका लागि चाहिने आवश्यक पूर्वाधार तयारीमा विशेष जोड दिने नीति लिएको छ । यसका अतिरिक्त उद्योग तथा बाणिज्यका क्षेत्रमा निम्नानुसारको नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

१. यस नगरपालिकामा उद्योग ग्राम स्थापनाको लागि सम्भाव्य क्षेत्रको पहिचान गरी उद्योगहरुको प्रवर्द्धन गर्ने र सोका लागि आवश्यक पूर्वाधारहरुको विकास गर्न संघ, प्रदेश र निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गर्दै जाने नीति लिईनेछ ।
२. कृषिमा आधारित घरेलु तथा साना उद्योगका साथै लघु उद्यमलाई विशेष प्राथमिकता दिई कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
३. बजारको एकाधिकार र कृत्रिम अभावको स्थिति रहन नदिन र गुणस्तरहिन एवं म्याद नाघेका वस्तुहरुको विक्रि वितरणलाई रोक्न नापतौल तथा मूल्य मापनको नीति व्यवस्थित गर्दै अनुगमनको माध्यमबाट प्रभावकारी कदम चालिनेछ।
४. लघु उद्यम कोषको विकास गरिनेछ । बजार अनुगमन प्रभावकारी वनाईनेछ ।
५. सहकारी संस्थासँग समन्वय गरी साना तथा घरेलु उद्योगलाई उत्पादनमुखि बनाउने नीति लिइने छ।

घ. सहकारी तथा वित्तीय क्षेत्र

नेपालको अर्थतन्त्रको विकासमा सहकारी तथा वित्तिय क्षेत्रको महत्वपूर्ण योगदान रहेको छ । यस क्षेत्रको समुचित व्यवस्थापनले स्थानीय श्रोत, साधन, श्रम, सिप र पुंजीलाई परिचालन गरी रोजगारी, गरीबी निवारण र आय आर्जनमा सहयोग पुऱ्याउँदछ । सहकारी ऐन र नियमावलीको व्यवस्था अनुसार जैमिनी क्षेत्रका सहकारीहरुलाई संस्थागत क्षमता अभिबृद्धि गर्दै कृषि र उद्योग क्षेत्रमा लगानी गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ । सहकारीहरुको काम कारवाहीलाई नियमित अनुगमन र नियमन गरिनेछ । नगर क्षेत्रमा स्थापना भएका र हुने वित्तिय संस्थाहरुलाई जनताको आवश्यकतासँग सहज सेवा प्रदान गर्न घुम्तीसेवाको लागि पहल गरिनेछ । सहकारी तथा वित्तिय क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक पर्ने सुरक्षा व्यवस्था मिलाईने छ । उद्देश्यमा एकरुपता भएका सहकारीहरुलाई एकिकृत गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

२. सामाजिक विकास

क. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद

शिक्षा विकासको आधार हो । मर्यादित तथा परिस्कृत जीवन, सम्मानित रोजगार र उद्यम विकासको आधार पनि हो । ज्ञानमा आधारित समाजको माध्यमबाट दिगो संवृद्धिका लागि शिक्षालाई महत्वपूर्ण माध्यमको रुपमा स्वीकार गरिएको

छ। संविधानले शिक्षा सम्बन्धी हकलाई मौलिक हकको रुपमा स्वीकार गरेको छ । यसै सन्दर्भमा जैमिनी नगरपालिकाको शिक्षा यूवा तथा खेलकुद नीति तथा कार्यक्रम निम्नानुसार रहनेछ ।

१. सवै सरोकारवालाहरुको सहभागितामा नगर शिक्षा ऐन जारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
२. विद्यालयको एकिकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणालीलाई यथार्थपरक र वस्तुनिष्ट बनाउदै लगिनेछ ।
३. वालविकास सहजकर्तालाई वाल मनोविज्ञान सम्बन्धी तालिम दिई सक्षम बनाउने, वाल शिक्षालाई, सुविधा सम्पन्न र शैक्षिक सामग्रीयुक्त बनाई बालकक्षालाई अनिवार्य गरिनेछ ।
४. भौगोलिकता, विद्यार्थी संख्या तथा आवश्यकताका आधारमा विद्यालय समायोजन गरिने, कक्षा थप/घट गरिनुका साथै सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक तथा कर्मचारीहरुको दरवन्दी मिलान, व्यवस्थापन, पुनर्वितरण गरिनेछ । गाभिएका वा वन्द भएका विद्यालयहरुको सम्पत्ति आवश्यकताको आधारमा अन्य विद्यालयमा समायोजन गरिनेछ ।
५. स्थानीय परिवेश अनुसारको स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
६. सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको समग्र पक्षको सुक्ष्म अध्ययन गर्न सघन विद्यालय अनुगमन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
७. विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिबृद्धि गर्न आवश्यकताका आधारमा शैक्षिक सामाग्री तथा पाठ्यसामाग्रीहरु वितरण गरिनेछ ।
८. सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरुलाई पूर्वाधार सम्पन्न बनाउदै लगिनेछ ।
९. नगरपालिकाबाट कक्षा ८, ५ र ३ को परीक्षा संचालन तथा सिकाई उपलब्धी परिक्षा, अतिरिक्त क्रियाकलाप एवं प्रतिभा पहिचान कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याईनेछ ।
१०. स्थानीय शैक्षिक सामाग्री निर्माण तथा प्रयोगमा बृद्धि गर्नका लागि स्थानीय शैक्षिक सामाग्री निर्माण र प्रदर्शनी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
११. सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक, कर्मचारी, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, जनप्रतिनिधि तथा राज्यको श्रोतबाट पारिश्रमिक लिने सम्पूर्ण पदाधिकारीहरुका छोराछोरीहरुलाई सामुदायिक विद्यालयमा भर्ना गर्न उत्प्रेरित गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
१२. नगरपालिकाबाट बार्षिक शैक्षिक क्यालेण्डर र शैक्षिक बुलेटिन निर्माण गरि सम्पूर्ण विद्यालयहरुको शैक्षिक गतिविधिहरुमा एकरुपता कायम गरिनेछ ।
१३. विद्यार्थी संख्याको आधारमा एक विद्यालय एक पुस्तकालयको व्यवस्थापन क्रमशः गरिनेछ ।
१४. आधारभूत तह कक्षा १–८ देखि माथिका माध्यमिक विद्यालयमा क्रमशः एक विद्यालय एक तालिम प्राप्त कम्प्युटर शिक्षकको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१५ विषयगत शिक्षक तालीम, पुनर्ताजगी तालीम, सूचना प्रविधि तालीम तथा प्र.अ.हरुलाई विद्यालय व्यवस्थापन तालीम संचालन गरिनेछ ।
१६. प्रत्येक विद्यालयमा विद्युत जडान गरिने, आवश्यकताका आधारमा कम्प्युटर, प्रिन्टर, प्रोजेक्टरको पहुंच पुऱ्याइने साथै माविमा ईन्टरनेट जडान गरिनेछ ।
१७. उच्च शैक्षिक उपलब्धी र अन्य सूचकहरुका आधारमा विद्यालय, प्रधानाध्यापक, शिक्षक तथा विद्यार्थीहरुलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
१८. विद्यालय वाहिर रहेका व्यक्तिहरुको लगत संकलन गरी अनिवार्यरुपमा विद्यालयमा भर्ना गरिने र कम्तीमा आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निशुल्क तथा माध्यमिक तह सम्म निशुल्क शिक्षाको व्यवस्था गरिनेछ ।
१९. शैक्षिक सामाग्री तथा शिक्षक डायरी सहित शिक्षक कक्षाकोठामा प्रवेश अनिवार्य गर्नका लागि एक शिक्षक एक झोला कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।

२०. साना कक्षाकोठा व्यवस्थापन र फर्निसिङ कार्यलाई निरन्तरता दिदै प्रत्येक कक्षाकोठामा वुककर्नर, कक्षाकोठा सजावट, विद्यार्थीको तह र उमेर अनुसार डेक्स वेन्चको व्यवस्था गर्नको लागि विद्यालयलाई सहजिकरण गरिनेछ ।

२१. विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष तथा शिक्षक अभिभावक संघ अध्यक्षहरुलाई काम, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी गोष्ठी र अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

२२. सवै सामुदायिक विद्यालयहरुलाई जङ्कफुड निषेधित क्षेत्र घोषणा गरी विद्यालयमा दिवाखाजाको व्यवस्था क्रमशः लागु गरिनेछ ।

२३. सवै माध्यमिक विद्यालयहरुमा विज्ञान प्रयोगशाला र ICT Lab को व्यवस्था गरिने तथा सवै सामुदायिक विद्यालयहरुमा स्वच्छ खानेपानी तथा शौचालयको पहुंच पुऱ्याइनेछ ।

२४. कक्षा ६ देखि कक्षा १२ सम्म अध्ययन गर्ने सामुदायिक विद्यालयका सवै छात्राहरुलाई सेनेटरी प्याड र दिगो व्यवस्थापनका लागि इन्सीनेटरको व्यवस्था गरिनेछ ।

२५. विद्यालयमा जडान गरिएको विद्युतिय हाजिरीलाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।

२६. राष्ट्रपति रनिङशिल्ड प्रतियोगिता थप व्यवस्थित एवं प्रभावकारी रुपमा संचालन गरिनेछ ।

२७. विद्यालयको भौतिक संरचना मर्मत तथा निर्माण कार्य गर्नको लागि विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई जिम्मेवार गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

२८. विद्यालयले गर्नुपर्ने विविध शैक्षिक कृयाकलापहरु समयमै सम्पादन गरी शैक्षिक उपलब्धी हासिल गर्न प्रधानाध्यापकहरुसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गरिनेछ ।

२९. विश्वव्यापी महामारी (कोभिड १९) का कारण देश वन्दावन्दीको अवस्थामा रहेको अवस्थामा हुन गएको शैक्षिक क्षति न्यून गर्न बैकल्पिक शिक्षण सिकाइ पद्दती अबलम्बनका साथै विहान वेलुका तथा सार्वजनिक समय समेत उपयोग गरी शिक्षकलाई अध्यापन कार्य गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।

३०. विद्यार्थीहरुको आवश्यकता पहिचान गरी लोकसेवा तयारी कक्षा संचालन गरिनेछ ।

३१. कक्षा ११ र १२ मा विज्ञान विषय संचालन गरेका विद्यार्थीहरुलाई विज्ञान विषयका सामाग्री व्यवस्थापन गर्नका लागि अनुदान प्रदान गरिनेछ ।

३२. प्राविधिक शिक्षा संचालित विद्यालयहरुमा जेहेन्दार विद्यार्थीहरुलाई प्रतिष्प्रर्धाका आधारमा छात्रवृतिका लागि विद्यालयलाई दिइदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।

३३. विषयगत शिक्षकहरुबाट विद्यालयमा नमूना कक्षा शिक्षण गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ।

३४. प्रअ, गाउँ शिक्षा समिति तथा वालविकास सहजकर्ताको वैठक निरन्तर रुपमा संचालन गरिनेछ ।

३५. शिक्षकको अभावको कारण शिक्षण सिकाई कार्य संचालन हुन नसकेका विद्यालयहरुलाई शिक्षण सिकाई अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।

३६. सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई थप व्यवस्थित बनाई विविध किसिमका तालिम संचालन गर्नको लागि अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।

३७. विद्यालयको समग्र पक्षको सुधार गर्नको लागि नगरपालिका, विभिन्न गैरसरकारी संघसंस्थाहरु र विद्यालयको लागत साझेदारीमा कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

३८. नगरको एक मात्र शान्ति दिप वहुमुखी क्याम्पसलाई साधन श्रोत सम्पन्न बनाउन नगरपालिकाले विशेष ध्यान दिनेछ।

३९. वार्डस्तर र नगरस्तरका खेलकुदका कार्यक्रमहरुको संयोजन गर्नका लागि नगरस्तरीय खेलकुद विकास समिति गठन गरिनेछ । खेलमैदान निर्माण तथा संरक्षण र खेलाडीहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

ख. (१) स्वास्थ्य

नेपालको संविधानले स्वास्थ्य सेवालाई मौलिक हकको रुपमा स्थापित गरेको छ । स्वास्थ्य क्षेत्रबाट सवै नागरिकलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न निम्नानुसारको स्वास्थ्य नीति तथा कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।

१. सवै नागरिकलाई सेवाको पहुंच पुऱ्याई आधारभुत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिनेछ ।

२. विश्वव्यापि महामारीको रुपमा रहेको र नेपालमा पनि फैलिइरहेको कोभिड १९ रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रणको लागि नगरपालिकाको सम्पूर्ण सामर्थ्य प्रयोग गरिनेछ ।

२. कोभिड १९ को लागि स्वास्थ्यकर्मी तथा सुरक्षाकर्मी, जनप्रतिनिधि तथा नागरिक समाजको समन्वयमा प्रभावकारी रोकथाम गरिनेछ । यसको लागि आवश्यक पर्ने PPE लगायतका सामाग्री, औषधी उपकरणको व्यवस्थापन प्रभावकारी रुपले व्यवस्थापन गरी क्वारेन्टाईन तथा Isolation को व्यवस्थापन गर्न कोभिड १९ रोकथाम तथा नियन्त्रण कोषको प्रभावकारी परिचालन गरिनेछ ।

४. कोभिड १९ को विरुद्ध महामारीमा काम गर्ने सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी लगायतका राष्ट्रसेवक कर्मचारी, जनप्रतिनिधि, नागरिक समाजलाई उच्च सम्मान गर्दै स्वास्थ्य कर्मी र सुरक्षाकर्मी लगायत सो कार्यमा अहोरात्र खटिने कर्मचारीलाई उच्च मनोवल राख्न प्रोत्साहन समेतको व्यवस्था गरिनेछ ।

५. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याउन पहुंच कम भएको नगरक्षेत्र भित्र शहरी स्वास्थ्य केन्द्रको साथै प्रत्येक स्वास्थ्य चौकिहरुमा क्रमशः प्रयोगशालाको शुरुवात गरिनेछ ।

६. स्वास्थ्य चौकी नभएको जैनपा ३ मा स्वास्थ्य चौकी स्थापना गरी स्वास्थ्य सेवाको विस्तार गरिनेछ ।

७. नगर क्षेत्रभित्र सुरक्षित प्रसुति सेवा उपलब्ध गराई मातृ मृत्युदर र नवशिशु मृत्युदरलाई शुन्यमा कायम राख्न सवै वडाहरुमा वर्थिङ सेन्टर स्थापना गरिनेछ ।

८. जैमिनी नगरपालिकामा रहेको कुस्मीसेरा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र नपाको रेफर सेन्टरको रुपमा रहेकोले सो प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रलाई अस्पतालमा स्तरोन्नती र पूर्वाधार विकास र आवश्यक उपकरणको व्यवस्था गरिनेछ । प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र स्वास्थ्य चौकीहरुमा दरवन्दी अनुसारको चिकित्सक र स्वास्थ्य कर्मीहरुको दरवन्दी अनुसार पदपूर्ति गरिनेछ ।

९. प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा संचालित स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी रुपमा संचालन गरिनेछ ।

१०. विपन्न नागरिकलाई मुटुरोग, क्यान्सर, मृगौला रोगको उपचारको लागि सहज रुपमा प्रेषण गरी रु. १००००। सम्मको सहुलियतको लागि **सहजीकरण कोष**को व्यवस्था गरिनेछ ।

११. ६० वर्ष भन्दा माथिका जेष्ठ नागरिकलाई टेलिमेडिसिन परामर्श कार्यक्रम शुरुवात गरिनेछ ।

१२. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको कामको कदर गर्दै कामको योगदानको सम्मान गरिनेछ । दुई चरणको तालिम नपाएका म.स्वा.स्वयंसेविकालाई दुवै चरणको तालिमको व्यवस्था गरी समुदायमा दक्ष स्वयंसेविका सहितको सेवा प्रदान गरिनेछ ।

१३. पाठेघरको समस्याबाट पिडित महिलाहरुको लागि घुम्ती शिविर मार्फत सेवा प्रदान गरी निःशुल्क पाठेघरको अपरेशनको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१४. नगरपालिका क्षेत्र भित्र वहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रम संचालन गरी पूर्ण पोषित नगरपालिका बनाउन शुरुवात गरिनेछ।

१५. नगर स्वास्थ्य नीति अनुसार हेल्थ प्रोफाईल तयार गरिनेछ ।

१६. स्वास्थ्य सेवाका कर्मचारीलाई प्रविधि मैत्री वनाउनको लागि चरणवद्ध रुपमा कम्प्युटर तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।

१८. अत्यावश्यकीय औषधी तथा सामाग्रीको वर्ष भरी नै नियमित आपूर्ति गरिनेछ ।

१९. खोप सेवाको गुणस्तरीयता कायम राख्दै पूर्णखोपको दिगोपनालाई कायम राखिनेछ ।

२०. स्वास्थ्य सेवाको पहुंच कम भएका क्षयरोगका जोखिमयुक्त स्थानमा क्षयरोग खोज तलास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

२१. नगरपालिका भित्र रहेका ७ देखि १० कक्षा सम्मका विद्यार्थीहरुलाई स्वास्थ्य संस्थाहरुको समन्वयमा पोषण, यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी श्रव्य, दृष्य सामाग्रीहरुको प्रयोग गरी सचेतनामुलक कक्षाहरु संचालन गरिनेछ ।
२२. गर्भ अवस्थामा आउने जटिलताको समयमा पहिचानका लागि गरिने भिडियो एक्सरे सेवा हाल कुस्मीसेरा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रबाट मात्र संचालनमा आएकोले सवै वडामा गर्भवतिहरुलाई सेवा दिन नसकेको कुरा मध्यनजर गर्दै लक्षित जनसंख्याको आधारमा अन्य संस्थाहरुबाट पनि घुम्ती सेवा संचालनमा ल्याईनेछ ।
२३. माध्यमिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुको समस्यालाई मध्यनजर गर्दै एक माध्यमिक विद्यालय एक स्कूल हेल्थ नर्स कार्यक्रमको अवधारणा कार्यक्रमको शुरुवातको लागि पहल गरिनेछ ।
२४. सुरक्षित गर्भपतन सेवालाई नगरपालिका भित्रका अन्य संस्थाहरुबाट पनि संचालनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
२५. नगरपालिकाको रिफर अस्पतालको रुपमा रहेको धौलागिरी अंचल अस्पतालको सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न गत वर्ष देखि शुरु गरिएको सहकार्यलाई यथोचित निरन्तरता दिइनेछ ।

ख. (२) आयुर्वेद

नेपालको संविधानले जनताको आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई मौलिक हकको रुपमा लिएको छ । त्यसको लागी आधुनिक चिकित्साको साथै परम्परागत मौलिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्साका विधाहरुलाई पनि प्रयोग गर्न मार्गदर्शन गरेको छ। आयुर्वेद पद्वतिको उचित प्रवर्धन र प्रयोग गर्नका लागि निम्नानुसारको नीति अख्तियार गरिनेछ ।

१. आयुर्वेद औषधालयहरुबाट प्रदान गरिने सेवालाई चुस्त र प्रभावकारी बनाईने छ । आयुर्वेद चिकित्सा पद्वतिवाट प्रभावकारी उपचार हुने रोगहरु तथा नसर्ने रोगहरुको व्यवस्थापनको लागी आहार विहार, दिनचर्या, ऋतुचर्या, जडिवुटी, योग तथा जिवनशैली व्यवस्थापन आदिको उचित प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । साथै उपकरण र औषधीको व्यवस्था गरिनेछ ।
२. गॉउघर क्लिनिकलाई निरन्तरता दिदै वर्षैभरी सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाईने छ।
३. अत्यावस्यक आयुर्वेद औषधीको उपलब्धता सुनिश्चित गरिने छ ।
४. कोभिड- १९ रोग लगायत अन्य महामारी रोकथामको लागी आयुर्वेदको उचित प्रयोगको व्यवस्था गरिनेछ ।

ग. खानेपानी तथा सरसफाई

जैमिनिबासीलाई सुरक्षित र शुद्ध पिउने पानी उपलब्ध गराउन नगरपालिका प्रतिवद्ध छ । जैमिनी नगरबासीलाई आधारभूत खानेपानी तथा स्वास्थ्यको पहुंच पुऱ्याइनेछ । सरसफाईको क्षेत्रमा प्रोत्साहन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिदै खानेपानी तथा सरसफाइको क्षेत्रलाई व्यबस्थित गर्न निम्नानुसारका नीति लिइएको छ ।
१. स्वच्छ खानेपानीका लागि खानेपानीका मुहान तथा टंकीमा रहेको पानीको परीक्षण गर्ने गरी प्रकृया अगाडी वढाईनेछ।
२. विश्व महामारीमा रहीरहेको वेला यसबाट फाईदा लिई सम्पूर्ण नगरबासीको व्यवहार तथा आनिबानीमा परिवर्तन ल्याउन नगरलाई पूर्ण सरसफाई उन्मुख नगर बनाउँदै लगिनेछ ।
३. सम्पूर्ण सार्वजनिक स्थानमा खानेपानी तथा शौचालयको पहुंच पुऱ्याइनेछ ।
४. एक घर एक धारा कार्यक्रमको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
५. नगर केन्द्र र अन्य वडाका बजार क्षेत्रको फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यलाई व्यवस्थित रुपमा अगाडी वढाईनेछ ।
६. स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाईमा पहुंचको मौलिकहकलाई सुनिश्चित गर्न खानेपानी आयोजनामा उपभोक्ताहरुको लागत सहभागिता रहने सुनिश्चित गर्नुका साथै पिउने पानीको गुणस्तरियता जाँच अनिबार्य गरिनेछ ।
७. जीर्ण तथा आंशिक रुपमा संचालनमा रहेका खानेपानी आयोजनालाई पुननिर्माण वा मर्मत सुधार गरी पूर्णरुपमा संचालनमा ल्याईनेछ ।

८. प्रदेश सरकार सामाजिक विकास मन्त्रालय र नेपाल स्वास्थ्यका लागि पानी (नेवा) लगायतका गैरसरकारी संघसंस्थाबाट यस नगरपालिकामा संचालनमा रहेका योजनाहरुमा नगरपालिकाको आवश्यक सहयोग र समन्वय गरिनेछ।

९. जलवायु परिवर्तनको प्रतिकुल प्रभावलाई ध्यानमा राखि स्थायी श्रोतहरुको खोजी गरी खानेपानीको आपूर्तिलाई भरपर्दो र दीगो बनाईनेछ ।

१०. स्थानीयस्तरका मुल, कुवा, धारा संरक्षणमा जोड दिइनेछ ।

११. श्रोत अभाव भएका वस्तीहरुमा प्रविधिको प्रयोग गरी लिफ्टीङ खानेपानी योजना संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

१२. सवै वडाका टोल, वस्ती, घर, आँगन, धारा, टंकी, मुहानको सरसफाईलाई अभियानको रुपमा संचालन गरिनेछ ।

१३. व्यक्तिगत तथा सामुदायिक सरसफाईलाई व्यवस्थित गर्दै सरसफाईयुक्त टोल वस्ती, वडा घोषणाको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

घ. लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

महिलाहरुको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्दै आर्थिक र सामाजिक सशक्तिकरण गर्न लैंगिक मुलप्रवाहिकरण तथा सारभूत लैंगिक समानता कायम गर्न आवश्यक नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । लैंगिक हिंसा विरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गर्दै लैंगिक हिंसा तथा सामाजिक कुरिति विरुद्ध अभियान संचालन गरिनेछ ।

महिला, दलित, जनजाती, अल्पसंख्यक, फरक क्षमता, जेष्ठ नागरिक, वालवालिकाको क्षेत्रमा उनीहरुको आवश्यकता र मागको कदर हुने गरी विभिन्न आय आर्जन, क्षमता विकास, सिपमुलक जस्ता लक्षित वर्ग कार्यक्रमहरुलाई वडा तथा नगरस्तरबाट संचालन गरिनेछ । वालवालिकाको क्षमता विकासका लागि वालक्लब गठन, वाल संसद, वाल सन्जाल, वालमैंत्री स्थानीय क्रियाकलापहरु संचालन गर्न जोड दिईनेछ । लैंगिक उत्तरदायी बजेटको तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने र एकल महिलाको आर्थिक, सामाजिक सशक्तिकरणको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

संरक्षणमा राख्नुपर्ने वालवालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, मानसिक विरामीका लागि संरक्षणगृह, बृद्धाश्राम, सहारा आश्रम, जेष्ठ नागरिक दिवासेवा तथा मिलन केन्द्र लगायतका परोपकारी संस्थाहरुसँग सहयोग र समन्वय गर्दै स्थापना तथा संचालन गर्न सहयोग गर्ने नीति लिईनेछ ।

लक्षित वर्गको कार्यक्रमहरुलाई आय आर्जन र सीप विकाससँग आवद्ध गर्ने नीति लिईने छ । सामाजिक समावेशीकरणको माध्यमबाट सवै क्षेत्रका लक्षित वर्गहरुलाई विकासको मुल प्रवाहमा आवद्ध गर्न उत्प्रेरित गर्दै यस क्षेत्रको समुन्नत बिकासका लागि निम्न नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

१. महिला वालवालिका शाखामा महिला तथा वालवालिका अपाङ्गहरुको क्षमता विकास तथा सिपमुलक सचेतनामुलक कार्यक्रमको लागि आवश्यक श्रोत साधनको व्यवस्था गरिनेछ ।

२. महिला, वालवालिका, अपाङ्ग, एकल महिलाहरुको सीप तथा क्षमता विकासका माध्यमवाट सशक्तिकरण गरिनेछ ।

३. विभिन्न दिवसहरु (नारी दिवस, महिला हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान, वाल दिवस, अपाङ्ग दिवस, जेष्ठ नागरिक दिवस) मनाउने कार्यलाइ निरन्तरता दिइनेछ ।

४. घरेलु हिंसा पिडित महिलाहरुको लागि लैंगिक हिंसा निवारण कोष खडा गरिनेछ ।

५. नगर क्षेत्रमा रहेका शोषण र घरेलु हिंसामा परेका महिला तथा वालवालिकाको पुनरस्थापना तथा उद्धार गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

६. नगर भित्रका सवै वडाहरुमा अपाङ्ग परिचय पत्र वितरणका लागि घुम्ती शिविर संचालन गरिनेछ।

७. वालवालिको क्षमता विकासका लागि वाल क्लब गठन, वाल संजाल गठन र बालमैंत्री स्थानीय क्रियाकलापहरु संचालनमा जोड दिईनेछ ।

८. पूर्ण अशक्तलाई २० वर्ष बढी राम्रो सेवा पुर्याउने ५ जना व्यक्तिको पहिचान गरी पुरस्कृत गरिनेछ ।
९. जैमिनिमा जन्मिएर राष्ट्रसेवा र विशेष कार्यक्रमवाट जैमिनिलाई उचो वनाउने व्यक्तित्वहरुलाई आमन्त्रण र सम्मानको थालनी गरिने छ । साथै उहाँहरुको सल्लाह र सुझावलाई पनि मार्ग दर्शनका लागि सुझाव संकलन गरिनेछ ।
१०. नगरक्षेत्रका जेष्ठ नागरिक अगुवाहरुको सम्मान गरिनेछ ।

ङ. सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन

जैमिनी नगर भित्र रहेका सबै जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, दलित, अल्पसंख्यक, अपागं, महिला, जनजाती, पिछडिएका वर्ग र बालबालिकाको सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्न नगरपालिकाले निम्न नीति अबलम्बन गर्नेछ ।
१. जैमिनी नगरपालिकामा सामाजिक सुरक्षा तथा पंजिकरण सेवा ईकाई संचालन गरिनेछ ।
२. विद्युतिय माध्यमबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्ने नेपाल सरकारको रणनीति अनुसार हालसम्म वडा नं. १ देखि ५ सम्म वैंकिङ प्रणालीबाट संचालनमा रहेकोमा आगामी आ.व.देखि नगरका सवै वडामा विस्तार गरिने छ ।
३. सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरुको फोटो सहितको परिचय पत्र लागु गरिनेछ ।
४. व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन प्रणाली सुदृढिकरण गर्दै अनलाईन घटना दर्ता प्रणाली प्रयोगमा ल्याईनेछ । उक्त प्रणालीलाई सेवा इकाइको समन्वयमा वडास्तरबाट संचालन गरिनेछ ।
५. जैनपा अन्तरगतका १० वटै वडाहरुमा स्थापना देखि हालसम्मका उपलब्ध व्यक्तिगत घटनादर्ताका कितावहरुलाई व्यवस्थित गर्नका लागि डिजिटाईजेशन गरिनेछ ।
६. सवै वडाहरुमा घटना र सामाजिक सुरक्षा दर्ता गर्न सहज बनाउनको लागि घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा दर्ता शिविर संचालन गरिनेछ ।
७. व्यक्तिगत घटना दर्ता सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी जनचेतना फैलाउनको लागि संचार र पहुंच अभियान संचालन गरिनेछ।
८. सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता शिविर संचालनार्थ सेवा प्रदायक संस्थाको छनौटको लागि विज्ञापन/सूचना प्रकाशित गरिनेछ ।
९. सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्तालाई प्रभावकारी बनाउनको लागि हरेक वडाका जनप्रतिनिधि, स्थानीय CSO स्थानीय तहका अन्य कर्मचारी तथा पदाधिकारी छनौट भएको सेवा प्रदायक कर्मचारी तथा अन्य सरोकारवालालाई तालिम संचालन गरिनेछ ।

च. रोजगार प्रबर्धन र बिकास

१. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तरगत संचालन गरिने क्रियाकलापहरुलाई यस आ.व.मा पनि नियमित रुपमा संचालन गरिनेछ ।
२. यस नगरपालिका भित्र रहेका तर गत आ.व.मा वेरोजगार सूचिमा सूचिकृत हुन नसकेका वेरोजगार व्यक्तिहरुको तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण सहित अध्यावधिक गरी रोजगार व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा प्रविष्ट गरिनेछ ।
३. रोजगारी सृजना गर्ने सामुदायिक विकासका कार्यक्रम संचालन गरेका स्थानीय स्तरमा क्रियाशिल नीजि तथा गैरसरकारी संस्थाहरुसँग समन्वय, साझेदारी र सहकार्य गरी वेरोजगार व्यक्तिलाई रोजगारीका लागि खटाईनेछ ।
४. बजारमा माग अनुसारको जनशक्ति व्यवस्थापनका लागि मन्त्रालय र व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिम प्रतिष्ठानसँगको समन्वयमा व्यवसायिक तथा सीपमुलक तालिम कार्यक्रम संचालनका लागि सहजीकरण एवं समन्वय गरिनेछ ।
५. कोभिड १९ को प्रभावले तत्काल वेरोजगार भै यस नगरपालिका भित्र आउने जनशक्तिलाई उनीहरुको ज्ञान, सीप र दक्षतालाई नगरको विकासमा सहयोग पुग्ने गरी अधिकतम परिचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

६. कृषि तथा पशुपालनको क्षेत्रलाई कृषकको आयआर्जनको मुख्य श्रोत कायम गर्न वेरोजगार जनशक्ति यो क्षेत्रमा रोजगारी सृजना हुने गरी विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
७. नगरभित्र संचालन गरिने सवै विकास निर्माणका कार्यहरुमा सकेसम्म स्थानीय श्रोत साधन, सिप, कला र क्षमताको उपयोग गरी रोजगारी सृजना गर्ने तर्फ ध्यान दिईनेछ ।
८. वेदेशिक रोजगारलाई सुरक्षित र व्यवस्थित गर्न यसै वर्ष देखि यस नगरपालिकामा ३ वटा वडाहरु शुरु गरिएको सुरक्षित आप्रशन परियोजनालाई क्रमशः अन्य वडाहरुमा विस्तार गर्दै लगिनेछ । परियोजनाको उद्धेस्य अनुरुप रोजगारीको क्षेत्र पहिचान, सिपमुलक तालिम प्रदान, विप्रेषणको समुचित परिचालन गर्न वित्तिय साक्षरता कक्षा संचालन, वैदेशिक रोजगारीले सृजना गरेका नकारात्मक पक्षहरुको न्यूनिकरण गर्न मनोपरापर्श कक्षा संचालन गर्ने कार्यलाई सुरक्षित आप्रवाशन परियोजना सामी र विवाईसि बागलुङसँग आवश्यक सहयोग र समन्वयमा अगाडी वढाईनेछ ।

३. पूर्वाधार विकास

क. सडक तथा पुल

सडक यातायात परिवहनको प्रमुख माध्यम हो । आर्थिक विकास र सामाजिक एकिकरणका लागि सडक यातायातले महत्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउदछ। जैमिनी नगरपालिका भित्र सवै वडाहरुमा हालसम्म अनुमानित ३६० कि.मी.सडक रहेको छ । सो मध्ये २ कि.मी.सडक मात्र पक्की छ । कालिगण्डकी कोरिडोरदेखि जैमिनी नगरपालिका जोड्ने सरङ्गी कुस्मीसेरा सडकलाई कालोपत्रे गर्ने गरी गत वर्ष नै प्रारम्भ गरिएको कार्य यस वर्ष पनि निरन्तर रुपमा चलिरहेको छ । आगामी आ.व.को प्रथम चौमासिक अवधी सम्म संघ, प्रदेश, स्थानीय पूर्वाधार साझेदारी कार्यक्रम र नगरपालिकाको बजेटलाई एकिकृत गरी उल्लेखित खण्डको कालोपत्रे गर्ने कार्य सम्पन्न गरिनेछ । कालिगण्डकी कोरिडोरबाट नगरकेन्द्र जोड्ने जैमिनीधाम कुस्मीसेरा टिमुरखोला फेदी हुंदै बानपा जोड्ने सडकलाई संघीय सरकार समपुरक अनुदान, प्रदेश सरकार सशर्त अनुदान र नगरपालिकाको श्रोतबाट शुरु गरिएको सुधार विस्तारको कार्यलाई आगामी आ.व.मा पनि निरन्तरता दिईनेछ । गत वर्ष देखि नै गण्डकी प्रदेश भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयबाट निर्माणाधिन कुस्मीसेरा बरेड खण्ड सडक कालोपत्रे गर्ने कार्यलाई तोकिएको समयमै सम्पन्न गराउन विशेष पहल गरिनेछ । संघ तथा प्रदेश सरकारबाट स्वीकृत भैसकेका जैमिनी नगरक्षेत्रका सवै सडक आयोजनालाई दोहोरो नपर्ने गरी बजेटमा प्राथमिकता दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ । संघ, प्रदेश, स्थानीय तह र समुदायको साझेदारीमा सडक निर्माण तथा मर्मतको कार्यक्रम अगाडी बढाईनेछ । नगरक्षेत्रका विभिन्न ५ स्थानमा यसै वर्ष हेलिप्याड निर्माण गरिनेछ ।

जैमिनी नगरपालिकाबाट सवै वडाहरुमा दिगो सडक पूर्वाधार नामाकरण गरी कार्यान्वयनमा रहेका सडकहरुलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिईनेछ । सो वाहेक वडास्तरमा प्राथमिकता प्राप्त सडकहरुलाई सुधार विस्तार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ । अति आवश्यक देखिएका वस्ती र स्थान वाहेक नयाँ ट्याक खोल्ने कार्यलाई पूर्णरुपमा निरुत्साहित गरिनेछ । कम्तिमा पनि प्रत्येक वार्डको केन्द्रसम्म बाह्रै महिना सवारी साधन संचालन हुन सक्ने गरी सडक निर्माण र सुधारका कामहरु गरिनेछन । निर्माणाधिन सडकलाई दिगो बनाई राख्न अवका दिनहरुमा नाली निर्माण, ग्याविन पर्खाल, पानी व्यवस्थापन, सोलिङ घुम्ती सुधार जस्ता संरचनागत कार्यलाई प्राथमिकता दिई बजेट विनियोजन गरिनेछ । केन्द्रीय र प्रादेशिक सडकको रेखाङ्कन भित्र पर्ने वाहेकका सवै सडकहरुको उपयुक्त सडक अधिकार क्षेत्र (Right of Way) कायम

गर्न पहल गरिनेछ । निर्माण सम्पन्न सडकहरुलाई दिगो बनाइ राख्न स्थानीय उपभोक्ता, वडा समिति र नगरका पदाधिकारीहरु समेतको संलग्नतामा सडक मर्मत, सुधार गर्ने कार्य उत्साहजनक रुपमा संचालन गरिनेछ । सडक निर्माणबाट हुने सम्भावित क्षतिलाई न्यून गर्न सडक आसपासका क्षेत्रमा वृक्षारोपण गरिने कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

जैमिनी नगरलाई जैमिनी पर्यटकीय चक्रपथको रुपमा विकास गर्न "जैमिनीधाम कुस्मीसेरा वास्टारी वनहु देउरालीखानी गाजादह नाम्दुक विहारथला, केवै खोलाखानी कोरिडोर हुदै जैमिनीधाम सडक"को डिपिआर तयार भैसकेको छ । नगर क्षेत्रका अन्य प्रमुख सडकहरुलाई समेत समेटेर नगर सडक गुरुयोजना तयार गरिनेछ । सडक मर्मत संभार कार्यलाई समेत सहयोग पुऱ्याउन यस वर्ष वडागत मर्मत संभार कोष स्थपना गरी कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ । कोष संचालन कार्यविधि अनुसार कार्यान्वयन हुने गरी आगामी वर्ष समेत उक्त कोषलाई निरन्तरता दिईनेछ । नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका सडक भित्र पर्ने नदी र खोलाहरुमा मोटरेवलपुल निर्माण गर्न भनि पहिचान भएका सवै स्थानहरुको सम्बन्धित निकायमा अनुरोध गरी पठाईएको छ । संघ र प्रदेश सरकारसँग अनुरोध गरी यी पुलहरु निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । नगरपालिकाको केन्द्रदेखि विभिन्न वडा र सदरमुकाम सम्म चल्ने सवै सवारी साधनहरुको भाडादर निर्धारण गरी लागु गर्ने कार्य तुरुन्त प्रारम्भ गरिनेछ । ग्रामीण सामुदायिक पूर्वाधार कार्यक्रम अन्तरगत प्रारम्भिक छनौट भैसकेको कुस्मी सेरा सर्कुवा विनामारे अर्जेवा जैदी छिस्ती सडक लाई उक्त कार्यक्रम मार्फत यसै वर्ष कार्य प्रारम्भ गर्न प्रदेश सरकार भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय गण्डकी प्रदेशसँग अनुरोध गरिनेछ । सवै टोल र वडाहरुमा स्थानीय जनसहभागितामा नै सम्पन्न सडक मर्मत सुधार गरी दीगो बनाई राख्न विशेष पहल गरिनेछ ।

ख. झोलुङ्गेपुल

जैमिनी नगरपालिकाबाट यसै वर्ष निर्माण शुरु गरिएका दुई वटा झोलुङ्गे पुलहरुको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने लक्ष्यका साथ कार्य भैरहेको छ । नगरक्षेत्रका विभिन्न नदी र खोलाहरुमा आवश्यकता महशुस भई माग भएका छोटोदूरिका ८ वटा झोपुहरुको विस्तृत सर्वे, डिजाईन गर्नका लागि झोलुङ्गेपुलमा सहकार्य गर्ने साझेदार संस्था विवाईसि बागलुङलाई अनुरोध गरि पठाइएको छ । आगामी आ.व.मा सर्भे, डिजाईन भै सम्भाव्य देखिएका कम्तीमा ४ वटा झोलुङ्गेपुलको निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।

लामोदूरीका झोलुङ्गेपुलको हकमा स्थानीय पूर्वाधार विकास विभाग (डोलि), सस्पेन्सन बृज डिभिजन तथा अन्य दातृ निकायसंग समन्वय गरी निर्माण कार्य शुरु गराउन विशेष पहल गरिनेछ । निर्माण सम्पन्न भै संचालनमा रहेका सवै झोलुङ्गेपुलहरुको नियमित मर्मत संभार गर्न तोकिएका पुल संरक्षकहरु (हेरालु) को पारिश्रमिकलाई आगामी वर्ष पनि निरन्तरता दिईनेछ । यस कार्यका लागि साझेदार संस्था झोलुङ्गेपुल सहयोग ईकाइ गण्डकी प्रदेश, पोखरा, स्थानीय साझेदार गैसस विवाईसि बागलुडसंग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।

ग. सिचाई

नगरक्षेत्र भित्र रहेका ठुला तथा मझ्यौला प्रकारका सिंचाई आयोजनाहरुलाई सम्भाव्यता अध्ययनको आधारमा नगर र अन्य सरोकारवाला निकायसंग समन्वय गरि कार्यान्वयनको पहल गरिनेछ । निर्माण शुरु भैसकेका संघीय र प्रादेशिक क्षेत्रभित्रका सिंचाई आयोजनाहरुको समयमा नै निर्माण सम्पन्न गर्ने गरी अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ । ससाना प्रकारका सिचाई आयोजनाहरुको हकमा नगरस्तरको बजेटबाट नै कार्यान्वयन गर्दै आगामी २ वर्ष भित्र पुरा गरिसक्ने गरी कार्यक्रम अगाडि वढाईनेछ । धान ब्लक कार्यक्रमवाट केहि सिंचाई कुलोहरु निर्माण भैसकेका छन् । यस वर्ष उक्त कार्यक्रमवाट थप सिंचाई कुलो निर्माणका लागि प्रदेश सरकार सँग समन्वय गरिनेछ ।

घ. भवन तथा शहरी विकास

नेपालको संविधानले प्रत्येक नागरिकलाई उपयुक्त आवासको हक हुनेछ भन्ने मौलिक हकको व्यवस्था गरेको छ । निजी क्षेत्र समेतको सक्रियतामा सवैका लागि क्षमता अनुसारको सुरक्षित आवासको व्यवस्था गर्न किफायति,

वातावरणमैंत्री तथा भुकम्पको जोखिममुक्त सार्वजनिक तथा निजी भवनहरु निर्माण तथा विकास गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । स्थानीय निर्माण सामाग्री र प्रविधिको प्रयोग गरी सुरक्षित आवास निर्माण गर्न आवश्यक तालिम र सचेतनाका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछन । नगरक्षेत्र भित्र भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त भवनको पुननिर्माण, जनता आवास कार्यक्रमबाट निर्माणाधिन सवै आवासहरुलाई मापदण्ड विपरित नहुने गरी सम्पन्न गराउन प्रवाभकारी अनुगमन गरिनेछ । नगरक्षेत्र भित्र नयाँ निर्माण हुने भवन तथा घरको निर्माण पूर्व नक्शा पास गर्ने कार्य अनिवार्यरुपमा लागु गरिनेछ । भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभूत मापदण्ड २०७४ लाई लागु गरिनेछ ।

जैमिनी नगरपालिकाको आफ्नै भवन निर्माण गर्न यस वर्ष नै जग्गा व्यवस्थापनको कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ । उक्त स्थानमा सुविधा सम्पन्न भवन निर्माण गर्नको लागि नक्शा तथा लागत अनुमान तयार गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्न नगरको आफ्नै बजेट संघ, प्रदेश र दातृ निकायसँग श्रोतको खोजि गरिनेछ ।

नगर क्षेत्रभित्रका वडा कार्यालय भवन, स्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य केन्द्र, सामुदायिक भवनहरु निर्माण गर्न भवन तथा शहरी विकास डिभिजन कार्यालयसँग अनुरोध गरिनेछ । नगरको आफ्नो श्रोतबाट अति आवश्यक पर्ने सामुदायिक भवनहरु निर्माण तथा मर्मत सुधार गर्ने कार्य संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको सहकार्य र समन्वयमा क्रमशः अगाडी वढाईने छ । जैमिनी नगरपालिका अन्तरगत बजार क्षेत्रमा मापदण्ड विपरित बनेका घरटहरा हटाउने नीति लिइनेछ । नगर क्षेत्रमा रहेको कालिगण्डकी कोरिडोर क्षेत्र र कुस्मीसेरा बजारमा व्यवस्थित शहरी विकास कार्यक्रम संचालन गर्न सम्बन्धित क्षेत्रमा अनुरोध गरिनेछ र आवश्यक सहरी पूर्वाधार निर्माण कार्यको थालनी गरिनेछ । यसै वर्षदेखि एकिकृत वस्तिविकासको स्वरुप तयार गरिनेछ ।

ङ. लघु तथा साना जलविद्युत, वैकल्पिक उर्जा

नेपाल जस्तो विकासशिल मुलुकका लागि जलविद्युत नै उर्जाको महत्वपूर्ण र भरपर्दो श्रोत हो । नेपालको संविधानले जनसहभागितामा आधारित स्वदेशी लगानीलाई प्राथमिकता दिदै जलस्रोतको वहुउपयोगी विकास गर्ने नीतिगत व्यवस्था गरेको छ । उर्जा तथा जलश्रोत क्षेत्रको दीगो विकास संरक्षण र सम्बर्धन गर्न यस क्षेत्रको कार्यलाई विशिष्टिकृत गरी समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली भन्ने राष्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्न जैमिनी नगरपालिकाबाट यस क्षेत्रको विकासको लागि आगामी आ.व.मा निम्नानुसारका नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१. संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको समन्वयमा नगरपालिका क्षेत्र भित्र सरकारी तथा सामुदायिक विद्युतिकरण भैसकेका सवै वडाहरुमा काठेपोल विस्थापन गरी फलामे पोल राख्ने कार्य सम्पन्न गरिनेछ ।

२. जैमिनी नगरपालिका भित्र रहेका १० वटा विभिन्न लघु जलविद्युत आयोजनालाई प्रचलित ऐन, नियमको विपरित नहुने गरी व्यवस्थित ढंगबाट संचालन गर्ने गरी नियमन गरिनेछ ।

३. आगामी आ.व.मा पनि नगरका मुख्य मुख्य बजार क्षेत्र, सार्वजनिक भवन लगायतका मुख्य स्थानहरुमा सौर्य वत्ति जडानको कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

४. निजी क्षेत्रबाट उत्पादित विद्युतको रोयल्टी यस नगरपालिकाले समेत पाउने गरी सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।

५. वैकल्पिक उर्जा प्रवर्धन केन्द्र र यससंग कार्य गर्ने गैरसरकारी निकायको समन्वयमा जैमिनी नगरक्षेत्र भित्र मागको आधारमा सुधारिएको चुलो प्रवर्धन गर्ने कार्य अगाडी वढाईनेछ ।

६. नगर क्षेत्र भित्र पहुंच नपुगेका क्षेत्र, वर्ग र समूहसम्म नविकरणीय उर्जा र यसको प्रविधिको पहुंच वढाई जीवनस्तरमा सुधार र रोजगारीमा बृद्धि गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

च. सूचना तथा संचार

नगरका सवै वडाका वस्ती, टोल र संस्थाहरुमा सरल र सस्तो रुपमा सहज पहुंच भएको संचार सेवा पुराउन सरकारी तथा निजी क्षेत्रका सवै सेवा प्रदायक संस्थासँग समन्वय र सहकार्य गर्दै सूचना र संचारको क्षेत्रलाइ व्यबस्थित गर्न निम्नानुसारको नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

१. सूचना प्रविधिको प्रयोगमा वृद्धि गरि डाटा तथा फाईलहरुलाई लामो समयसम्म सुरक्षित राख्ने डिजिल माध्यमको प्रयोग गरिनेछ ।

२. नगरपालिकाका हरेक सूचना तथा समाचार, बजेट तथा कार्यक्रहरु, नगरिक वडापत्र वडा कार्यालयहरुको विवरण कार्यक्रमहरु, मासिक तथा वार्षिका प्रतिवेदनहरु, लेखा परिक्षण प्रदिवेदन, अनुगमन प्रतिवेदन, आयव्यय विवरण, सार्वजनिक सुनुवाइ, ऐन कानुन निर्देशिका, कर तथा शुल्कहरु, जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारी विवरण वेव साइट, मोवाइ एप्स, डिजिटल नोटिश बोर्ड, अडियो नोटिस बोर्ड, फेसवुक आदि मार्फत नियमित अध्यावधिक गरि सूचना सम्प्रेशणमा सुदृढिकरण गर्दै पारदर्शिता कायम गरिनेछ ।

३. सूचना प्रविधिको विकाससंगै सेवाप्रवाहमा छिटो छरितो तथा विश्वसनियता कायम गर्नको लागि फाइवर इन्टरनेट सेवालाइ विस्तार गरी वडा कार्यालय, स्वास्थ्यचौकी, विद्यालयहरुमा पुऱ्याइ प्रविधि मैंत्री पालिका निर्माण गरिने छ ।

४. सबै कर्मचारीहरुलाई क्षमता अभिबृद्धी गर्न कम्युटर तथा सूचना प्रबिधि सम्बन्धी तालिम दिने व्यवस्था गरिनेछ, साथै सेवाप्रवाह छिटो छरितो तथा गुणस्तरीय बनाउन एक कर्मचारी एक ल्यापटपको व्यवस्था गरिनेछ ।

५. नगरपालिकाभित्रका विद्यमान विभिन्न क्षेत्रको विवरण तथा पहिचान संलग्नहुने गरी प्रविधिमैत्री बस्तुगत विवरण (Digital Profile) निर्माण गरि सूचना तथा आधुनिक प्रविधिका मध्यमबाट सशक्त बनाई पालिकालाई डिजिटल युगमाप्रवेश गराइनेछ ।

६. सेवाग्राहीहरुको सहजताको लागि अनलाइन पेमेन्ट गेटवे माध्यम प्रयोग गर्दै मोवाइबाट राजस्व दाखिला गर्न सकिने प्रविधिको व्यवस्था गरिनेछ ।

७. सूचना प्रविधिको उच्च प्रयोग गदै सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो, पारदर्शि र प्रभावकारी तथा प्रविधिमैत्रि बनाउन राजस्व शाखा, योजना, जिन्सी, दर्ता चलानी शाखा व्यवस्थापनमा सफ्टवेर प्रणालीको व्यवस्था गरिनेछ । राजस्व व्यवस्थापन प्रणालीलाइ वडा कायालर्यहरु मार्फत विस्तार गरी कार्यन्वयनमा ल्याइने छ ।

८. नगरपालिकालाइ सूचना तथा आधुनिक प्रविधिका मध्यमबाट सशक्त बनाउन माध्यमिक विद्यालयहरुमा वेवसाइट निमार्ण गरि स्मार्ट स्कुलको अवधरण प्रारम्भ गरिनेछ ।

९. नगरको एक मात्र शुभेच्छा एफएमको संस्थागत क्षमता अभिबृद्धिमा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।

४. वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

क. वन वातावरण र भूसंरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन

नगरक्षेत्र भित्र रहेका सवै सरकारी, निजी, सामुदायिक वनहरुमा वृक्षारोपण गर्ने, वनलाई व्यक्ति तथा समूहको आय आर्जनसंग आवद्ध गरी हावापानी र माटो सुहाउदो खेती गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ । पाखोवारी, नाङ्गो र खाली जग्गाहरुमा नगदेवालीको रुपमा रहेका फलफूल तथा जडीवुटी खेती गर्न कृषकलाई आर्कषित गरिनेछ । वनक्षेत्रबाट हुने अवैध चोरी निकासीलाई निरुत्साहित गरिनेछ । वनक्षेत्रलाई उद्योगसँग आवद्ध गरी घरेलु तथा साना उद्योग संचालनमा जोड दिईनेछ । घना वनजंगल क्षेत्र भएका पुराना गाउँ लगायतका अन्य स्थानमा पशुपंक्षि संरक्षण क्षेत्रको रुपमा विकास गर्नका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । यस ठेउलेखोला, टिमुरेखोला, चौरीखोला, लौवाखोला, तथा कालिगण्डकी जलाधार क्षेत्रको जैविक विविधताको संरक्षण गर्न सरोकारवाला निकायसँगको सहकार्यमा संरक्षणका कार्यहरु गरिनेछ ।

जलवायु परिवर्तनले पारेका असर र प्रभावबारे जनचेतनामुलक कार्यक्रम र जलवायु अनुकुलनका क्रियाकलापहरु संचालन गरिनेछ ।

वातावरण संरक्षण र कृषिलाई प्रवर्धन गर्न डालेघाँस नर्सरी स्थापना गर्दै लगिनेछ । जल उत्पन्नप्रकोप नियन्त्रण र विपदको व्यवस्थापन गर्न नगरपालिका स्तरमा रहेको विपद व्यवस्थापन कोषलाई निरन्तरता दिइनेछ। विपद, जोखिम न्यूनिकरणमा सहयोग पुराउन आवश्यक तालिम, सेमिनार, गोष्ठी संचालन गरिनेछ । विभिन्न संचार माध्यमबाट सन्देशमुलक सूचनाहरु प्रवाह गरिनेछ । जैमिनी नगर क्षेत्रभित्र रहेका पौराणिक पोखरी संरक्षण, वर पिपल चौतारी संरक्षण, वरपिपल रोप्ने कार्यलाई प्रश्रय दिने, विश्रामस्थल निर्माण गर्न अभिप्रेरित गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । सवै वडा, टोल, वस्तिहरु सफा र सुन्दर बनाउने अभियानमा जुट्न नगरवासीहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । यस कार्यलाई प्रतिष्पर्धी बनाई पुरस्कृत गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । यसका अतिरिक्त निम्न क्षेत्रमा प्राथमिकता दिने नीति लिइनेछ ।

१. गर्मी एवं वर्षा मौषममा आउन सक्ने विपदहरु आगलागि, बाढी पहिरो, चट्याङ, महामारी आदीको न्यूनिकरणको लागि जनचेतना अभिबृद्धि गर्ने र यस्ता प्राकृतिक प्रकोपबाट वच्नको लागि स्थानीय जनताहरुको संलग्नतामा विभिन्न प्राकृतिक प्रकोप न्यूनिकरण जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

२. विपद व्यवस्थापन अन्तरगत आपतकालिन सेवा दिनको लागि एम्बुलेन्सको व्यवस्थापनमा सहयोग गरिनेछ ।

३. जलवायु परिवर्तनको असर सम्बन्धमा चेतनामुलक कार्यक्रम र जलवायु अनुकुलनका क्रियाकलापहरु संचालन गरिनेछ ।

ख. फोहरमैला व्यवस्थापन

सुन्दर नगरको पहिचान नै उचित फोहरमैला व्यवस्थापनमा भर पर्दछ । स्वच्छ, सफा र हरियाली जैमिनीको बिकास नै जैमिनीबासीको पहिचानको आधार बन्नेछ, त्यसैले फोहरमैला व्यबस्थापनका लागि निम्न नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

१. नगरको सरसफाईको कार्य सार्वजनिक निजी साझेदारीमा गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

२. फोहरमैला व्यवस्थापन अन्तरगत कुहिने र नकुहिने फोहर छुट्टिने गरी फोहर संकलन विन राखिनेछ।

३. फोहरमैला संकलनको लागि बजार क्षेत्रमा मात्र केन्द्रीत नभई ग्रामीण क्षेत्रमा समेत सेवा विस्तार गर्दै लैजाने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

४. फोहर विर्षजन स्थानहरुको पहिचान गरी गुरुयोजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

५. सरसफाईको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने साथै अनुगमन गर्दा निश्चित स्थान भन्दा वाहिर फोहर फाल्नेलाई जरिवाना तथा सजाय गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

६. आवश्यकताको आधारमा फोहरमैला व्यवस्थापनमा उत्कृष्ठ स्थानको भ्रमण समेत गरिनेछ ।

७. फोहोरलाई मोहरमा रुपान्तरण गर्न कुहिने फोहरबाट कम्पोष्ट मल उत्पादन गर्ने तथा वैकल्पिक उर्जा समेत उत्पादन गर्न वैकल्पिक उर्जा प्रवर्धन केन्द्रसँग सहकार्य गरिनेछ ।

८. प्लाष्टिकजन्य वस्तु तथा पदार्थको नियन्त्रण तथा प्रयोगमा न्यूनिकरण गर्दै लैजाने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

९. वातावरणमैंत्री स्थानीय शासनलाई अवलम्बन गर्न १० वटै वडामा हरियाली प्रवर्धनका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

५. सुशासन तथा संस्थागत विकास

हामी सवै जनप्रतिनिधिहरुको ध्यान जैमिनी नगरको निर्माणमा केन्द्रीत छ । अल्पकालिन र दीर्घकालिन योजनाको निर्माण तथा आवश्यक ऐन, नियम, कार्यविधि र निर्देशिकाहरु तर्जुमा गरी नगरपालिकाको कार्यलाई व्यवस्थित बनाईनेछ । एकल तथा साझा अधिकारको सूचिमा रहेका नगरपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने कर तथा राजस्वका क्षेत्रहरुलाई व्यवस्थित र वैज्ञानिक ढंगले करको दायरामा आवद्ध गर्दै लगिनेछ । सम्पत्ति करलाई २०७७।०७८ देखि अनिवार्य कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ र स्वेच्छिक रुपमा कर तिर्ने बानीको विकास गर्न करदाता शिक्षा र सम्मानका कार्यक्रमहरु लागु गरिनेछ । सेवा प्रवाहलाई चुस्त र दुरुस्त बनाउन सेवाग्राहीको पहुंचलाई सरल र सहज बनाउन, सूचना

प्रवाह, सूचना प्रविधिको प्रयोग, सेवाग्राही मैंत्री संरचना, गुनासो व्यवस्थापन, नागरिक वडापत्र, काम कर्तव्य प्रति जनउत्तरदायी जनप्रतिनिधि र कर्मचारीतन्त्रको विकास गर्दै शुसासनको प्रत्याभूति दिईनेछ ।

कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुको आचार संहिता बनाई कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ । भ्रष्ट्रचार गर्ने र गराउने दुवैलाई कानूनको दायरामा ल्याई शुन्य सहशीलताको नीति अबलम्बन गरिनेछ । गलत कार्य रोक्न सूचना दिनेलाई साक्षि संरक्षणको नीति अवलम्बन गरिनेछ । नगरपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी कर्मचारीहरुको उपयुक्त संख्या र जिम्मेवारी प्रदान गरिनेछ । योजना बन्ने तर समयमै नहुने प्रवृतिको अन्त्य गरिनेछ । योजना कार्यान्वयनका लागि बार्षिक कार्ययोजना बनाई नतिजा प्राप्तिलाई सुनिश्चित गरिनेछ । नीति तर्जुमादेखि कार्यान्वयन सम्मका सवै चरणलाई पारदर्शी, जवाफदेही र पुर्वानुमान योग्य बनाईनेछ । अनुगमन र मुल्याङ्कनलाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ । नगर तथा वडास्तरीय अनुगमन समिति र विषयगत समितिहरुको भूमिकालाई अझै क्रियाशिल बनाईनेछ । स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमहरु आर्थिक वर्षको जेष्ठ मसान्त भित्रै सम्पन्न गरिसक्ने नीतिलाई अझै प्रभावकारी वनाईनेछ । कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिको क्षमता अभिबृद्धि गर्न तालिम तथा अध्ययन भ्रमणका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछन । नागरिकहरुलाई सहज र सरलरुपमा न्याय प्रदान गर्न गठित न्यायिक समितिलाई साधन, स्रोत सहित आवश्यक तालिमको व्यवस्था मिलाईनेछ । न्याय सम्पादन प्रकृयालाई सरलीकृत गरिनेछ ।

प्रत्येक वडा कार्यालयलाई पूर्वाधार सम्पन्न बनाई सेवाप्रवाहलाई व्यवस्थित बनाईनेछ । वडास्तरसम्म ईमेल, इन्टरनेटको सुविधा सहज बनाईनेछ । सामाजिक न्याय, सामाजिक समानता, उपलब्ध स्रोत साधनको प्रभावकारी वितरण, विकासको न्यायोचित वितरण, सामाजिक सुरक्षा जस्ता विषयमा विशेष ध्यान दिई कार्यक्रमहरु निर्धारण र सन्चालन गरिनेछ । चालु खर्चको न्यूनीकरण गर्दै पुजिगत खर्चको बढोत्तरी गर्ने, खर्चको प्रभावकारीता र प्रतिफल बढाउने, राजस्वका स्रोतहरु बढाउने, राजस्वको प्रभावकारी परिचालन गर्ने दिशामा अघि वढिनेछ । "समृद्ध जैमिनी शुखी जैमिनी नगरवासीको" दीर्घकालिन उद्देस्य प्राप्त गर्ने अठोटलाई आत्मसाथ गर्दै अगाडि बढिनेछ ।

सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई वैंकिङ प्रणालीबाट वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिदै असक्षमहरुको घरदैलोमा रकम वितरण गर्न वैकहरुलाई शाखा रहित बैंकिङ प्रणाली अपनाउन अनुरोध गरिनेछ । सार्वजनिक प्रशासन संयन्त्रलाई चुस्त, दुरुस्त, सेवाग्राहीमैत्री, सुशासनयुक्त, सक्षम, प्रविधिमैंत्री बनाउदै कार्यसम्पादन करारको अवधारणालाई लागु गरिनेछ । सेवाप्रवाहलाई सहज रुपमा नागरिक मैत्री बनाउन र सुशासनलाई प्रवर्धन गर्न नागरिक वडापत्र, सार्वजनिक सुनुवाई, मिडिया परिचालन, गुनासो व्यवस्थापन जस्ता कार्यलाई व्यवस्थित रुपमा सन्चालन गरिने छ र सवै योजना तथा कार्यक्रमलाइ व्यवस्थित र पारदर्शी ढंगबाट दीगोरुपमा सन्चालन गर्न उपभोक्ता समितिको क्षमता अभिबृद्धि गर्दै लगिने छ । यसका साथै निम्नानुसार नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

१. सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो चुस्त दुरुस्त बनाउने संयन्त्रको विकास गरिनेछ ।

२. आर्थिक पारदर्शिता कायम गर्नका लागि सामाजिक परीक्षण एवं सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाईनेछ।

३. कर्मचारी प्रशासनलाई थप जिम्मेवारी बनाउन दण्ड र पुरस्कारको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

४. जनप्रतिनिधी र कर्मचारी विच समन्वयात्मक वातावरण सृजना गर्नको लागि जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको पेशागत आचरणको निर्माण गरी लागु गरिनेछ ।

५. सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सूचना संचार प्रविधिको प्रभावकारिता बढाउन सूचना संचार प्रणालीलाई सुदृढीकरण गरिनेछ।

६. नगरपालिकाले उपलब्ध गराउने सेवा सुविधाको अवस्था पहिचान गर्नको लागि गुनासो व्यवस्थापन, नागरिक सन्तुष्टी कार्यक्रम तय गरी लागु गरिनेछ ।

७. सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनको लागि नागरिक सर्वेक्षणको नीति अवलम्बन गरिनेछ।

८.नागरिक, राजनैतिक दल, नागरिक समाजलाई जिम्मेवार बनाउने सन्यन्त्रको विकास गर्नको लागि सुशासन प्रवर्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

९. जिन्सी व्यवस्थापनलाई प्रविधिको प्रयोगबाट चुस्त दुरुस्त गराईनेछ ।
१०. नगरको लागि आवश्यक जग्गा उपलब्ध गरी आफ्नै भवन निर्माण तर्फ यथाशिघ्र पहल गरिनेछ।

अन्तर सम्बन्धित क्षेत्र

१. निर्माण सम्पन्न भएका भौतिक पूर्वाधारहरुको मर्मत संभार गर्न, अधुरा योजनाहरु पुरा गर्न र उपभोक्ताहरुको सहभागितामा ससाना फुटकर तथा बार्षिक योजनामा नसमेटिएका अति आवश्यक योजना संचालन गर्ने उद्धेस्यले यस वर्ष "समग्र समानुपातिक निरन्तर विकास कार्यक्रम"लाई निरन्तरता दिईएको छ।
२. जैमिनी नगरक्षेत्र भित्र सुकुम्बासीहरुको जग्गा व्यबस्थापन तथा घर निर्माण कार्य यसैबर्ष पूरा गरिनेछ । घरवारविहिन भनी पहिचान भएका र हुने समेत परिवारलाई ध्यानमा राखि शुरु गरिएको "घरवार विहिनहरुको लागि आवास कार्यक्रम"लाई पुरा नहुंदा सम्म निरन्तरता दिइनेछ ।

३. बसाई सराई र आप्रवासन जैमिनी नगरपालिकाको लागि चुनौतिको विषय बनेको छ । नगरबासीलाई आफ्नो थाकथलोमा बसाई राख्न आवश्यक पर्ने भौतिक पूर्वाधार, शिक्षा, स्वास्थ्य, सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्न सरोकारवाला निकायहरुको पहलमा आवश्यक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । "हाम्रो गाउँ, हाम्रो नगर" भन्ने वाक्यांशलाई अनुभूत हुने गरी विभिन्न सन्देशमुलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । नगरक्षेत्रबाट देश भित्र र वाहिर रहनु भएका सवै नागरिकहरुलाई यस क्षेत्रको विकासमा लगानी गर्ने र रमाउने वातावरण सृजना गर्न पहल गरिनेछ ।

४. नगरपालिकाको श्रोत साधनलाई मध्यनजर गरी आवश्यकता अनुसार संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय पूर्वाधार विकास साझेदारी कार्यक्रममा सहकार्य गर्दै अगाडि जाने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

५. जैमिनि नगरका सबै खरका छानाहरुलाई बिस्थापन गरि टिनको छाना छाउने कार्यलाइ नगरपालिकाको स्रोत र संघिय सरकारको बिशेष अनुदान कार्यक्रमबाट निरन्तर रुपमा संचालन गरिनेछ ।

६. लागत अनुमान नगरी संचालन गर्न सकिने बढीमा २५ हजार सम्मको लागतका सामाजिक विकास तथा साना तिना फुटकर आयोजनाको भुक्तानिको लागि सेवाग्राहीले नगरपालिका कार्यालयमा धाउनु पर्ने ब्यवस्थाको अन्त्यका लागि वडा कार्यालयलाई पेश्की उपलब्ध गराइ **वडा स्तरीय ससाना फुटकर आयोजना तथा सामाजिक समावेशिकरण कार्यक्रम**हरु संचालन गर्ने ब्यवस्था मिलाइनेछ । सो को लागि वडा समितिले वजेट प्रस्ताव गर्दा उल्लेखित शिर्षकमा आवस्यकताको आधारमा बजेट प्रस्ताव गर्ने नीति लिइनेछ ।

७. टोल प्रवर्धन समितिहरु गठन नभएका स्थानहरुमा टोल प्रवर्धन समिति गठन गरी उद्देश्यको वारेमा बोध गराइनेछ ।

अन्तमा जैमिनी नगरपालिकालाई विकास र समृद्धिको यात्रातर्फ अग्रसर गराउन योगदान पुऱ्याउनु हुने राजनैतिक दलहरु प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । जैमिनीको समस्त आर्थिक, सामाजिक विकासमा आ–आफ्नो क्षेत्रबाट भूमिका निर्वाह गर्ने राष्ट्रसेवक कर्मचारी, सुरक्षाकर्मी, निजी तथा सहकारी क्षेत्र, नागरिक समाज बुद्धिजीवि आम सञ्चार जगत तथा सम्पूर्ण जैमिनीवासीलाई आभार व्यक्त गर्दै जैमिनीको विकास प्रयासमा सहयोग पुऱ्याउने राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्था तथा जैमिनी विकासका साझेदारहरुलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद ।